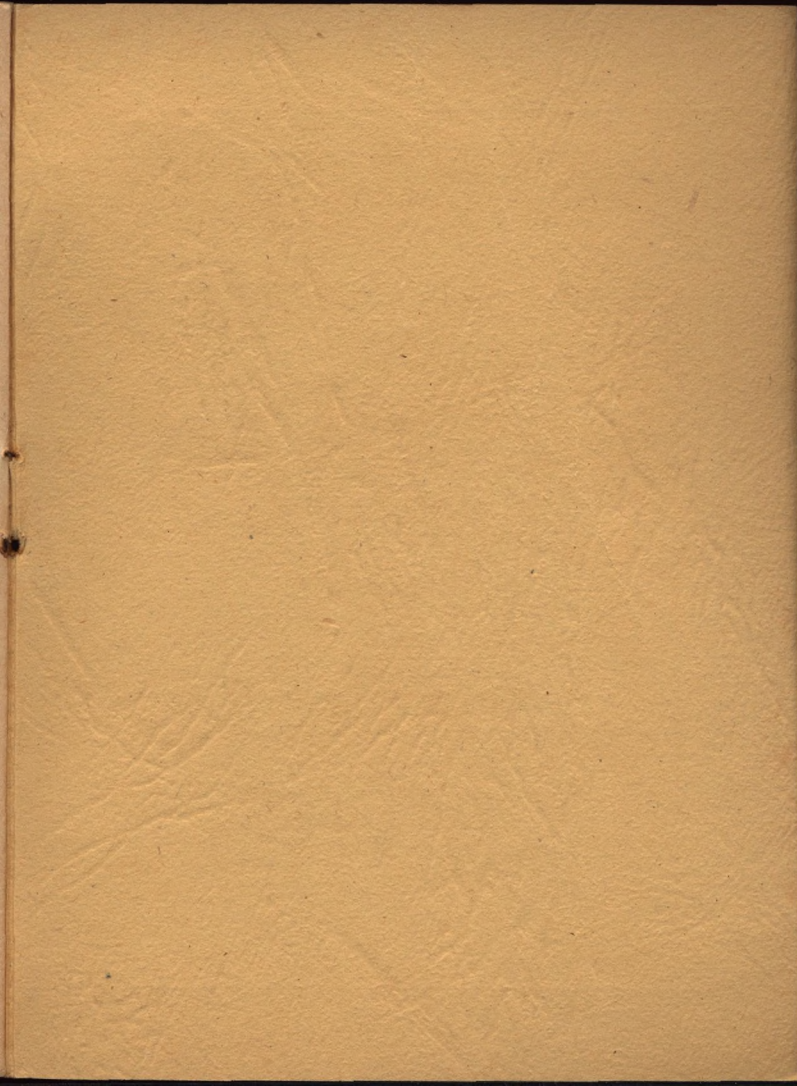

STATUT WZORCOWY

Jednolitej
Spółdzielni Rolniczej
(JSR)

STATUT
WZORCOWY

Jednolitej
Spółdzielni Rolniczej
(JSR)

KN 16820

ZBIORY
S. ZAHRADNIKA

KN 16820

Doceniając znaczenie spółdzielczości w socjalizacji naszej wsi Zarząd Główny Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego w Czechosłowacji wydaje w polskim przekładzie statut wzorcowy Jednolitej Spółdzielni Rolniczej uchwalony dnia 14. 2. 1953 przez I ogólnopolski zjazd JSR w Pradze.

Wyrażenia fachowe w statucie zgodne są z obowiązującą terminologią polską.

Wydawca jest przekonany, że statut ten będzie pomocnikiem w codziennej pracy członków PZKO przy kształtowaniu nowej socjalistycznej wsi.

Cz. Cieszyn, w kwietniu 1953.

ZG PZKO.

K 253/01

3,00

I. Cel i zadania.

Art. 1.

Pracujący rolnicy gminy..... w powiecie..... łączą się dobrowolnie w Jednolitą Spółdzielnię Rolniczą, ażeby przez złączenie swych gruntów, wspólnymi środkami produkcyjnymi i wspólnie organizowaną pracą, wybudować społeczne gospodarstwo spółdzielcze, przewyciężyć zacofanie drobnej wytwórczości rolnej i wybudować wysoko wydajną wielką gospodarkę rolną, podnieść wydajność swej pracy, odnieść zwycięstwo nad kulakami i innymi wyzyskiwaczami a tym samym zabezpieczyć tak bogatsze, kulturalniejsze i radośniejsze życie na wsi.

Droga Jednolitych Spółdzielni Rolniczych, droga socjalizmu, jest jedyną właściwą drogą pracujących rolników. Członkowie Spółdzielni zobowiązują się umacniać swą Spółdzielnię, uczciwie pracować i rozdzielać dochody z gospodarki spółdzielczej odpowiednio do ilości i jakości wykonanej pracy, ochraniać wspólny majątek spółdzielczy, pełnić sumiennie obowiązki wobec swego ludowo-demokratycznego państwa, podnosić wydajność hektarową oraz stan pogłowia i użytkowość zwierząt gospodarskich, korzystać w swym gospodarstwie spółdzielczym z techniki maszynowej i pomocy produkcyjnej stacji maszynowo-traktorowych a przez to uczynić swą Spółdzielnię spółdzielnią socjalistyczną a wszystkich spółdzielców zamożnymi.

II. Ziemia.

Art. 2.

Członkowie Spółdzielni łączą wszystkie swoje grunta dla zespołowej uprawy spółdzielczej, do tego włączona zostanie i reszta ziemi, na której dotychczas członkowie gospodarowali. Wszystkie miedze, które dotychczas oddzielały grunta poszczególnych członków Spółdzielni (oprócz miedz służących jako ochrona przeciw spławianiu ziemi) zostaną rozorane i wytworzą wielkie scalone łany, na których członkowie będą wspólnie gospodarowali. Do zespołowej gospodarki spadają też grunta oddane Spółdzielni przez państwo do użytkowania stałego i bezpłatnego, względnie grunta oddane do użytkowania na podstawie innych przepisów prawnych. Grunta, które członkowie złączyli w celu zespołowej uprawy, pozostają ich własnością. Jeżeli więc członek wystąpi ze Spółdzielni, lub zostanie ze Spółdzielni wykluczony, otrzymuje zwrot swego wkładu gruntowego dla użytkowania prywatnego. Gdyby jednak zwrot gruntów, z którymi wstąpił do Spółdzielni, naruszył gospodarę spółdzielczą, wydzieli mu Spółdzielnia inne grunta, tychże wymiarów, z uwzględnieniem jakości ziemi. Zwrot względnie wydzielenie gruntów nastąpi po ukończeniu zbiorów. Tak samo będzie się postępowało w wypadku, gdy spadkobierca spółdzielcy nie wstąpi do Spółdzielni i zażąda zwrotu gruntów. Plony z zespołowo uprawianej ziemi są wspólnym majątkiem spółdzielczym.

Art. 3.

Każdej rodzinie członka Jednolitej Spółdzielni Rolniczej, który wniósł wkład gruntowy do Spółdzielni, pozostawia się do osobistego użytkowania działkę przyzagrodową o obszarze najwyżej $\frac{1}{2}$ hektara (50 a), łącz-

nie z ogrodem lub sadem owocowym, a w rejonach pastwiskowych za zgodą Okręgowej Rady Narodowej powyżej 1 ha, z czego ziemia orna łącznie z ogrodem lub sadem owocowym nie może przekraczać 50 arów. Całkowity obszar uprawy roślin specjalnych (jarzyn, winnej latorośli itp.) na działce przyzagrodowej nie powinien przekraczać 10 arów. Rodzinie spółdzielcy, który wstąpił do Spółdzielni bez ziemi, który jednak w Spółdzielni w pełni i trwale pracuje, może Spółdzielnia przydzielić do używania działkę przyzagrodową, lecz jedynie z tej ziemi, która Spółdzielnia zyska jako nieczłonkowską. W ten sposób przydzielona działka przyzagrodowa zostanie odebrana, jeśli członek przestanie bez poważnych powodów w pełni i trwale pracować w Spółdzielni, względnie jeśli przestanie być członkiem Spółdzielni.

Art. 4.

O ziemi związanej dla kolektywnej uprawy zostanie sporządzony z każdym członkiem protokół. W protokole zapisany zostanie obszar i liczby katastralne związanych gruntów. Protokół sporządzi w 3 egzemplarzach komisja, złożona z przewodniczącego Spółdzielni, jednego członka Zarządu i przedstawiciela Powiatowej Rady Narodowej. Protokół podpiszą członkowie komisji i spółdzielca, który ziemię związał, a otrzyma go Zarząd Spółdzielni, sam spółdzielca i Powiatowa Rada Narodowa.

III. Środki produkcji.

Art. 5.

Każdy członek wstępujący do Spółdzielni odda do wspólnego użytkowania inwentarz żywy i martwy, to jest zwierzęta pociągowe (konie, woły) i inne zwierzęta gospodarskie, za wyjątkiem zwierząt, które pozostaną

w jego gospodarstwie przyzagrodowym, maszyny rolnicze (siewniki, żniwiarki, młóckarnie i wiejacje oraz inne maszyny potrzebne w gospodarce zespołowej), wozy i narzędzia a także i te zabudowania gospodarcze, które Spółdzielnia potrzebuje do gospodarki zespołowej.

Do gospodarstwa kolektywnego nie oddaje się domów mieszkalnych, chlewów potrzebnych do zaoborowania zwierząt, które pozostają jako własność osobista członka, ani drobnego inwentarza potrzebnego do uprawy działki przyzagrodowej.

Każda rodzina spółdzielcy może mieć na własność osobistą bądź jedną krowę, bądź też najwyżej trzy kozy, dalej jednego do dwóch tuczników, najwyżej pięć owiec, najwyżej dziesięć rojów pszczoł oraz drobne zwierzęta gospodarskie i drób (kury, gęsi, króliki itp.).

Art. 6.

Przekazany inwentarz oraz przejęte zabudowania gospodarcze oceni w obecności przedstawiciela Powiatowej Rady Narodowej komisja, wybrana na Zebraniu Członkowskim. Przy ocenianiu będzie obecny członek Spółdzielni, wnoszący inwentarz i zabudowania do Spółdzielni. Ocenę przeprowadza się według cen bieżących. Zastwierdza ją Zebranie Członkowskie. O ocenie zostanie spisany protokół, w którym będą wyszczególnione przejęte sztuki inwentarza martwego i żywego, oraz budynki wraz z podaniem wartości. Protokół podpiszą członkowie komisji szacunkowej, przedstawiciel Powiatowej Rady Narodowej oraz spółdzielca, który przekazuje inwentarz. Po jednym egzemplarzu protokołu szacunkowego otrzymuje Zarząd, członek Spółdzielni i Powiatowa Rada Narodowa.

Dwadzieścia procent uchwalonej wartości przejęcia inwentarza żywego i martwego i przejętych zabudowań

gospodarczych stanowi wkład obowiązkowy członka do funduszu niepodzielnego. Reszta wartości przejęcia inwentarza martwego i zabudowań jest jego udziałem członkowskim. Reszta wartości żywego inwentarza zostanie członkowi spłacona w miarę możliwości Spółdzielni.

Spłata należności za bydło rogate, świnie i owce, które członek Spółdzielni hodował ponad ustalony plan, następuje w gotówce po przekazaniu zwierząt do spółdzielczej obory lub chlewni i to bez potrąceń do funduszu niepodzielnego. Spłata należności za konie, które spółdzielca hodował ponad ustalony plan, następuje w gotówce po przekazaniu ich do spółdzielczej stajni, o ile członek równocześnie wniósł do Spółdzielni planowaną ilość bydła rogatego. W wypadku wystąpienia członka z Spółdzielni lub jego wykluczenia, zwróci mu Spółdzielnia dla jego prywatnej gospodarki inwentarz martwy i zabudowania gospodarcze w wartości jego udziału członkowskiego oraz inwentarz żywy po odliczeniu wkładu do funduszu niepodzielnego i wypłaconych rat w terminach ustalonych przez Zebranie Członkowskie.

Art. 7.

Członek przystępujący obowiązany jest wnieść do gospodarki zespołowej ziarno siewne i sadzeniaiki w ilości odpowiadającej jego wkładowi gruntowemu do gospodarki zespołowej oraz paszę potrzebną do najbliższych zbiorów w ilości odpowiadającej jego planowanemu stanowi zwierząt gospodarskich. Ziarno siewne i sadzeniaiki, wniesione do Spółdzielni w ilościach odpowiadających wkładowi gruntowemu, oraz pasza, oddana zgodnie z planowaną ilością bydła, spędzonego do spółdzielczych obór, stanowią obowiązkowy wkład członka do funduszu siewnego i paszowego Spółdzielni. Członkowie,

k którzy nie wnieśli dostatecznej ilości paszy, ziarna siewnego i sadzeniaków, są obowiązani złożyć w chwili wstąpienia do Spółdzielni, jeśli zaś chodzi o paszę, to najpóźniej przy spędzie bydła do wspólnych obór, jako wkład obowiązkowy, kwotę w gotówce, odpowiadającą cenie brakującej ilości ziarna siewnego, sadzeniaków i paszy. O wniesionych zapasach ziarna siewnego, sadzeniaków i paszy zostanie sporządzony protokół podobnie jak o przekazanym inwentarzu. Jeżeli członek z Spółdzielni wystąpi lub zostanie z niej wykluczony i otrzyma zwrot swego wkładu gruntowego, zwróci mu Spółdzielnia również odpowiednią ilość ziarna siewnego, sadzeniaków i paszy. W wypadku, że członek wniósł wkład ziarna siewnego, sadzeniaków i paszy w ilości większe, aniżeli by tego wymagał jego wkład gruntowy lub planowana ilość bydła przekazana Spółdzielni, zapłaci mu Spółdzielnia w gotówce ziarno siewne, sadzeniaki i paszę, przewyższającą obowiązkowy wkład.

IV. Działalność Spółdzielni.

Art. 8.

Spółdzielnia zobowiązuje się prowadzić swą gospodarkę według rocznego planu produkcyjnego, opracowanego na podstawie zadań ustalonych przez państwowy plan gospodarczy, oraz dokładnie spełniać swe obowiązki i zobowiązania wobec państwa.

Zarząd oraz wszyscy członkowie Spółdzielni zobowiązują się:

a) podnosić wydajność pól spółdzielczych przez zaprowadzanie i przestrzeganie właściwego systemu obsiewów trawopolnych, polnych i paszowych, przez ścisłe przestrzeganie reguł agrotechnicznych i terminów, przez właściwe przeprowadzanie podorówki i głębokiej orki

zimowej pługiem z przedpłużkiem, przez stosowanie siewu na krzyż i w zagęszczone rzędy, przez terminową i stosowną pielęgnację wszystkich kultur, nawożenie obornikiem i nawozami sztucznymi, przez walkę ze szkodnikami i chorobami roślin uprawnych, przez nawadnianie i utrzymywanie w należytych stanie urządzeń nawadniających, przez zalesianie i sadzenie leśnych pasów ochronnych;

b) dobierać do siewu i sadzenia najlepsze nasiona i sadzeniaki, przede wszystkim z własnych działek nasionowych, dobrze oczyszczone, wysortowane i zaprawione, rozpowszechniać używanie kwalifikowanego ziarna i sadzeniaków, pieczołowicie je chronić przed kradzieżą lub zniszczeniem oraz magazynować je w czystych i w dobrze wietrzonych pomieszczeniach;

c) podnosić wydajność niedostatecznie wykorzystanej ziemi i rozszerzać obszar ziemi ornej przez uprawę odlogów;

d) zgodnie z zasadą spółdzielczości wykorzystać całkowicie wszystkie środki pociągowe, cały inwentarz, narzędzia rolnicze, nasiona i sadzeniaki oraz inne środki produkcyjne należące do Spółdzielni, jako też i wszystkie traktory, młóckarnie, motory, kombajny i inne maszyny, którymi państwo pomaga spółdzielniom za pośrednictwem Państwowych Ośrodków Maszynowych (POM) troszczyć się o właściwe utrzymanie społecznego inwentarza żywego i martwego i zapewnić, aby bydło i inwentarz w gospodarstwie spółdzielczym były stale w dobrym stanie;

e) zwiększać pogłowie społecznego bydła, ulepszać jego hodowlę i użytkowość, zaprowadzić i przestrzegać właściwej techniki karmienia i kontroli użytkowości zwierząt, ulepszać odchów, przestrzegać przepisów i za-

sad zootechnicznych i weterynaryjnych oraz skutecznie zwalczać choroby zwierząt gospodarskich;

f) rozszerzać uprawę roślin pastewnych, zaprowadzać stale zielone pasy paszy, ulepszać łąki i pastwiska, przeprowadzać meliorację oraz wszechstronnie troszczyć się o rozszerzenie własnej bazy paszowej;

g) wspólnymi siłami budować budynki potrzebne dla gospodarki spółdzielczej, przede wszystkim budynki dla wspólnego zaoborowania zwierząt gospodarskich; w budownictwie korzystać przede wszystkim z samopomocy, z własnych sił roboczych i z miejscowych materiałów budowlanych;

h) prowadzić stosownie do miejscowych potrzeb różne pomocnicze gałęzie gospodarki (kowalstwo, kołodziejstwo itp.), ażeby pomagać w ten sposób podstawowej, to jest rolniczej produkcji Spółdzielczej;

i) pozyskiwać kobiety do pracy w Spółdzielni, wybierać je do Zarządu i na odpowiedzialne stanowiska w Spółdzielni oraz umożliwić im udział w pracy w Spółdzielni przez założenie jadalni, żłóbka, przedszkola, pralni i innych urządzeń;

j) pozyskiwać młodzież do czynnego udziału w spółdzielczej produkcji rolnej, troszczyć się o wszechstronny rozwój młodzieży, o wykorzystanie jej zdolności i talentu dla pracy w Spółdzielni oraz wysuwać zdolnych młodych członków i członkinie Spółdzielni na odpowiedzialne funkcje;

k) troszczyć się o podnoszenie fachowych kwalifikacji spółdzielców; wybierać najlepszych i najzdolniejszych spółdzielców i wysyłać ich do szkół i na kursy celem szkolenia ich na agronomów, zootechników, traktorzystów, kombajnistów, księgowych, pielęgniarzy bydła, owczarzy, sadowników i innych kwalifikowanych pracowników; troszczyć się zwłaszcza o należyte szkolenia

przewodniczącego Spółdzielni i brygadzystów brygad produkcyjnych;

1) troszczyć się o podnoszenie poziomu kulturalnego spółdzielców za pomocą prasy, czasopism fachowych, książek, czytelni, bibliotek, przez urządzenie łaźni; stwarzać warunki dla pracy kulturalnej na wszystkich miejscach pracy i organizować wśród spółdzielców pracę oświatową na szeroką skalę, uwzględniając zwłaszcza potrzeby kulturalne pracujących kobiet wiejskich i młodzieży.

Ażeby Spółdzielnia mogła z powodzeniem realizować te zadania, będzie wszechstronnie w swej pracy korzystać z bogatych doświadczeń radzieckich kolchoźników i zdobyczy radzieckiej i naszej nauki rolniczej i techniki a równocześnie i z doświadczeń przodujących Jednolitych Spółdzielni Rolniczych i Państwowych Gospodarstw Rolnych.

V. Członkostwo.

Art. 9.

Członków do Spółdzielni przyjmuje Zebranie Członkowskie na podstawie pisemnego zgłoszenia i na wniosek Zarządu. Członkiem Spółdzielni może być każdy pracujący, który ukończył lat 16 (mężczyźni i kobiety). Członkami Spółdzielni nie mogą być kułacy oraz inni członkowie klasy wyzyskiwaczy.

Art. 10.

W wypadku, że członek poważnie narusza dyscyplinę pracy, uszkadza majątek Spółdzielni względnie w inny sposób szkodzi gospodarce spółdzielczej a środki zaradcze mające prowadzić do naprawy, podane w artykule 20, nie odniosły skutku, wystąpi Zarząd na Zebraniu Członkowskim z wnioskiem o wykluczenie niepopraw-

nego członka. Wykluczenie członka może nastąpić także i wtedy, jeśli poważnie przewinił się on wobec państwa i ludu pracującego.

O wykluczeniu członka decyduje wyłącznie Zebranie Członkowskie, przy obecności najmniej dwu trzecich wszystkich członków. Uchwała jest ważną, jeśli została podjęta zwykłą większością głosów.

Przeciw uchwale Zebrania Członkowskiego może się wykluczony członek odwołać do Powiatowej Rady Narodowej, która rozstrzygnie z ostateczną ważnością w obecności przewodniczącego Spółdzielni i tego, kto odwołanie podał.

Członek może z Spółdzielni wystąpić jedynie po ukończeniu zbiorów, jednak musi swą wolę podać Zarządowi na piśmie najmniej sześć miesięcy naprzód.

Z występującym względnie wykluczonym członkiem przeprowadzi Zarząd należyte rozliczenie.

VI. Dochody Spółdzielni i ich podział.

Art. II.

Produktów roślinnych i zwierzęcych użyje spółdzielnia w następujący sposób:

a) wykona obowiązkowe dostawy dla państwa, zwróci państwu wypożyczone ziarno siewne i sadzeniaki oraz wywiąże się z zobowiązań wobec Państwowego Ośrodka Maszynowego o dostawie, w myśl umowy, produktów w zamian za wykonane prace;

b) przydzieli ziarno siewne i sadzeniaki do funduszu siewnego a paszę potrzebną na cały rok do funduszu paszowego; część ziarna siewnego, sadzeniaków i paszy przydzieli do funduszu rezerwowego (na wypadek nieurodzaju lub klęski żywiołowej);

c) według potrzeby przydzieli część produktów do funduszu socjalnego;

d) resztę zbiorów i produktów pochodzenia zwierzęcego rozdzieli pomiędzy członków według ilości wypracowanych dniówek obrachunkowych; Zebranie Członkowskie może ewentualnie orzec, jaka ilość produktów zostanie sprzedana na wolnym rynku, musi jednak wziąć pod uwagę i dodatkowe wynagrodzenia (premie) dla spółdzielców, którzy planowane zadania produkcyjne wykonali z nadwyżką.

Art. 12.

Dochodów gotówkowych użyje Spółdzielnia w następujący sposób:

a) przede wszystkim spłaci podatki, raty pożyczek, odsetki, ubezpieczenie itd.;

b) pokryje wydatki produkcyjne i administracyjne, spłaci należność za pracę Państwowego Ośrodka Maszynowego, pokryje wydatki za zakup nasion, nawozów sztucznych i innych rzeczowych potrzeb, za bieżący remont maszyn, narzędzi, budynków itp.;

c) wydzieli kwoty na założenie względnie dopełnienie wspólnych funduszy spółdzielczych;

d) resztę dochodu gotówkowego rozdzieli za uchwałą zebrania członkowskiego pomiędzy członków i to w ten sposób, że najmniej 85% dzieli się pomiędzy członków za wypracowane dniówki obrachunkowe, a najwyżej 15% zostanie użyte jako wynagrodzenia za użytkowanie ziemi; wynagrodzenie za użytkowanie ziemi zostanie przyznane członkom według ilości ziemi włożonej przez nich do Spółdzielni; kwoty za użytkowanie ziemi spółdzielczej (rezerwowej, spekulacyjnej wzgl. w inny sposób zyskanej) a również kwoty za użytkowanie ziemi spółdzielców-osadników, którzy jeszcze swego przydziału państwu nie zapłacili, zostaną przydzielone do funduszu niepodzielnego Spółdzielni.

Powyższy ustęp d) jest nieważny dla Jednolitych Spółdzielni Rolniczych typu IV. Obowiązuje je natomiast w następującym brzmieniu:

d) resztę dochodu gotówkowego rozdzieli pomiędzy członków według ilości wypracowanych dniówek obrachunkowych.

Art. 13.

Zarząd przedłoży Zebraniu Członkowskiemu, najpóźniej do 1 lutego, roczny plan przewidywanych dochodów i wydatków (preliminarz) razem z projektem rocznego planu produkcyjnego, które nabierają ważności po uchwaleniu przez Zebranie Członkowskie. Zarząd może wydatkować tylko do wysokości pozycji ustalonych w preliminarzu i nie wolno mu przenosić dowolnie kwot z jednej pozycji na drugą; każde takie przesunięcie wymaga zatwierdzenia przez Zebranie Członkowskie. Wolną gotówkę przechowuje Spółdzielnia w instytucjach pieniężnych; gotówkę funduszu niepodzielnego układa na specjalnym koncie.

Art. 14.

Spółdzielnia utworzy i będzie dopełniała następujące fundusze:

a) Fundusz niepodzielny.

Fundusz niepodzielny służy tylko do pokrywania wydatków inwestycyjnych, do rozszerzania i doskonalenia gospodarki spółdzielczej, na zakup bydła hodowlanego, narzędzi, na budowę budynków spółdzielczych itp., nie wolno go podzielić między członków.

Do funduszu niepodzielnego przydziela Spółdzielnia corocznie nie mniej niż 7⁰/₀ a najwyżej 15⁰/₀ swego ogólnego dochodu gotówkowego.

b) Fundusz ziarna siewnego, sadzeniaków i pasz.

Z zbiorów wydzielili corocznie do funduszu ziarna siewnego i sadzeniaków ilość potrzebną na zasiew i sadzenie w roku przyszłym, do funduszu pasz zaś taką ilość paszy, jaka będzie potrzebna do karmienia wszystkich zwierząt w gospodarstwie społecznym aż do przyszłych zbiorów. W celu zabezpieczenia na wypadek nieurodzaju, wydzielili część produktów do nienaruszalnego i corocznie dopełnianego rezerwowego funduszu ziarna siewnego i pasz. Rezerwa ta ma wynosić nie mniej niż 10—15% rocznego zapotrzebowania na zasiew i sadzenie oraz zapotrzebowania paszy. Zebranie Członk. corocznie uchwała na wniosek Zarządu jaki procent rocznego zapotrzebowania ziarna siewnego, sadzeniaków i paszy ma zostać wydzielony do funduszu rezerwowego. Sprzedaż zapasów z podstawowego i rezerwowego funduszu ziarna siewnego i funduszu pasz jest wzbroniona.

c) Fundusz socjalny.

Spółdzielnia założy i będzie dopełniała fundusz socjalny w celu zapewnienia członkom opieki socjalnej. Z środków funduszu socjalnego pokrywa Spółdzielnia stawki ubezpieczenia chorobowego członków, udziela pomocy finansowej spółdzielcom lub członkom ich rodzin w wypadku niezawinionej niezdolności do pracy lub też w innych pilnych potrzebach socjalnych.

W tym celu wydzielili corocznie do funduszu socjalnego najwyżej 3% ogólnego dochodu pieniężnego oraz potrzebną część produktów.

d) Fundusz kulturalny.

Spółdzielnia założy fundusz kulturalny, z którego pokrywać będzie wydatki na potrzeby kulturalne jak np.: na fachowo-polityczne wychowanie członków, urządzenie wycieczek, zakup literatury fachowej itp. W tym celu wydzielili corocznie najwyżej 1% całkowitego dochodu pieniężnego.

VII. Organizacja pracy, wynagrodzenie za pracę, dyscyplina pracy.

W gospodarstwie spółdzielczym wykonują członkowie Spółdzielni wszystkie prace osobiście, zgodnie z postanowieniami wewnętrznego regulaminu pracy uchwalonego na Zebraniu Członkowskim.

Do pracy najemnej mogą zostać przyjęte jedynie osoby posiadające specjalne kwalifikacje zawodowe (agronom, księgowy itp.) i to tylko wtedy, o ile Spółdzielnia nie potrafi zyskać takich pracowników spośród swych członków.

Dorywcze zatrudnienie pracowników najemnych jest dozwolone jedynie w wypadkach wyjątkowych, jeżeli członkowie Spółdzielni pomimo pełnego wykorzystania w pracy nie są sami w stanie wykonać na czas robót w okresie ich szczytowego nasilenia; pracowników najemnych można przyjąć też dla wykonywania prac budowlanych, o ile nie można ich wykonać przy pomocy własnych sił roboczych.

Art. 16.

Zarząd przydziela członków Spółdzielni za zgodą Zebrania Członkowskiego do stałych brygad produkcyjnych oraz mianuje i odwołuje kierowników tych brygad (brygadzystów). Stała brygada produkcyjna jest podstawową jednostką wytwórczą w gospodarstwie spółdzielczym.

Polowe brygady produkcyjne tworzone są na czas nie krótszy od jednego płodozmianu.

Każdej brygadzie przydzieli Zarząd na okres całego płodozmianu łany lub ich działki, potrzebne narzędzia, zaprzęgi, maszyny spółdzielcze a w razie potrzeby i budynki gospodarskie.

W produkcji zwierzęcej tworzone są dla poszczególnych rodzajów hodowli użytkowej hodowlane brygady produkcyjne; jeśli produkcja zwierzęca jest niedużych rozmiarów, utworzona zostanie hodowlana brygada produkcyjna dla całości hodowli użytkowej a grupy dla poszczególnych rodzajów hodowli.

Zarząd przydzieli każdej brygadzie produkcyjnej zwierzęta na okres 2—3 lat, prócz tego potrzebny inwentarz, obory i inne potrzebne zabudowania a nawet i zaprzęgi.

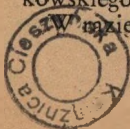
O przydziale gruntów, inwentarza żywego i martwego oraz budynków, sporządzony zostanie protokół w dwóch egzemplarzach, który podpisze przewodniczący Spółdzielni oraz brygadzista brygady produkcyjnej.

Zadania robocze wyznacza poszczególnym członkom brygady brygadzista, który obowiązany jest jak najlepiej wykorzystać zdolności i doświadczenia każdego członka swej brygady; nie powinien kierować się nigdy stosunkiem przyjaźni czy pokrewieństwem, lecz musi w swej pracy brać pod uwagę wyłącznie kwalifikacje, doświadczenia i zdolności spółdzielców przydzielonych do jego brygady.

Kobietom ciężarnym i matkom karmiącym należy przydzielać prace lżejsze a przez okres 12 tygodni, z tego najwyżej 6 tygodni przed położeniem, zwolnić je zupełnie z pracy. Za ten okres czasu zostanie im przyznane wynagrodzenie w wysokości 120% ogólnej ilości dniówek obrachunkowych wypracowanych w ciągu ostatnich 12 miesięcy.

Spółdzielcom wysłanym na szkolenia przyznawać będzie Spółdzielnia 0,5 do 2 dniówek obrachunkowych dziennie, zgodnie z postanowieniem Zebrania Członkowskiego.

W razie potrzeby utworzy Zarząd budowlaną brygadę

w sile niezbędnej do przeprowadzenia planowanych prac budowlanych Spółdzielni.

Brygadziści brygad produkcyjnych podlegają przewodniczącemu Spółdzielni.

Brygadziści obowiązani są przedyskutować wykonanie zadań brygady z członkami swej brygady na naradach produkcyjnych.

Dla uprawy roślin technicznych, okopowych, jarzyny, działek nasionowych i innych kultur, wymagających specjalnej opieki i dużo pracy ręcznej, utworzy się w ramach brygady grupy, którym powierza się kultury najmniej na okres jednego roku. Kierowników tych grup ustanawia Zarząd w porozumieniu z brygadzystą.

Art. 17.

Wszelkie prace w Spółdzielni wykonywane są akordowo. Dla każdego rodzaju robót zostanie ustalona norma pracy, wykonalna dla każdego sumiennie pracującego spółdzielcy. Przy ustaleniu jej uwzględnia się stan zwierząt pociągowych, maszyn, narzędzi i gleby. Zarząd opracuje projekt norm pracy dla wszystkich rodzajów robót oraz ich wycenę w dniówkach obrachunkowych. Przy wycenianiu norm pracy w dniówkach obrachunkowych uwzględnia się trudność, skomplikowość i ważność pracy oraz kwalifikacje potrzebne do jej wykonania.

Każda praca wykonana w Spółdzielni (np. zoranie 1 ha, obsianie 1 ha itp.) wyceniona zostanie w dniówkach obrachunkowych.

Normy pracy i ich wycenę w dniówkach obrachunkowych uchwała Zebranie Członkowskie.

Zebranie Członkowskie ustala też ilość dniówek obrachunkowych, które każdy członek Spółdzielni zobowiązany jest wypracować. Członek obowiązany jest do

wypracowania w ciągu roku nie mniej niż 150 dniówek obrachunkowych (matki z małymi dziećmi 120). Zarząd ustali jaką ilość dniówek obrachunkowych musi członek wypracować w poszczególnych okresach czasu tak, ażeby było zabezpieczone wykonanie prac w terminach agrotechnicznych.

Brygadzysta codziennie odbiera i zapisuje pracę wykonaną przez członków brygady a najmniej raz w tygodniu potwierdza członkom ich wykazy pracy. Codziennie przedkłada księgowemu wykaz dla obliczenia i zaksięgowania dniówek obrachunkowych, potwierdzony przez przewodniczącego.

Zarząd wywiesza co miesiąc listę członków Spółdzielni z wykazem dniówek obrachunkowych wypracowanych przez każdego z nich za ostatni miesiąc.

Wykaz dniówek obrachunkowych, wypracowanych przez każdego z członków Spółdzielni w ciągu roku ubiegłego, wraz z należnym dochodem zgodnym z ostatecznym rozliczeniem, wywiesza Zarząd do ogólnej wiadomości przynajmniej na 2 tygodnie przed Zebraniem Członkowskim, które zatwierdzi roczny podział dochodów Spółdzielni, najpóźniej jednak do 31 stycznia roku następnego. Wykaz ten podpisują: przewodniczący, księgowy i brygadzysta.

Art. 18.

Na wypracowane dniówki obrachunkowe wypłaca Spółdzielnia członkom w ciągu roku zaliczki w gotówce do wysokości 50% kwoty, która prawdopodobnie przypadnie na dniówkę obrachunkową w pieniądzu.

Zebranie członkowskie może za zgodą Powiatowej Rady Narodowej w całości wyjątkowych wypadkach socjalnych, o ile na to pozwala sytuacja finansowa Spółdzielni, udzielić członkowi Spółdzielni w po-

szczególnych okresach wypłatowych zaliczki na dniówkę obrachunkową aż do wysokości 70% jej prawdopodobnej wartości pieniężnej.

Wysokość i rodzaj zaliczki w produktach ustali Zarząd zależnie od zbiorów i to tak, ażeby na resztę dniówek obrachunkowych, które będą od zbiorów aż do końca roku wypracowane, pozostała dostateczna ilość produktów. Dopóki nie zostały wykonane całkowicie dostawy dla państwa, może Spółdzielnia wydać członkom zaliczki w zbożu i ziemniakach na wypracowane dniówki obrachunkowe do takiej wysokości, ażeby całkowita ilość wydanych zaliczek nie przekraczała w ziarnie 15% a w ziemniakach 10% już dostarczonych państwu ilości.

Udzielone zaliczki zostaną członkom odliczone przy rozrachunku na końcu roku.

Art. 19.

Za przekroczenie zadań produkcyjnych ustalonych w rocznym planie produkcyjnym Spółdzielni przyzna Zebranie Członkowskie brygadzie, grupie lub poszczególnym spółdzielcom dodatkowe wynagrodzenie (premię). Premie wypłaca się w gotówce lub w naturaliach aż do wysokości 50% produktów uzyskanych przez brygadę, grupę lub poszczególnego spółdzielcę ponad ustalony plan.

Premie w naturaliach przyznać można jedynie wtedy, jeśli Spółdzielnia wykonała dostawy odnośnego płodu wzgl. rodzaju płodów dla państwa oraz jeśli dostatecznie zabezpieczyła fundusz ziarna siewnego i paszy; w produkcji zwierzęcej jedynie wtedy, jeżeli Spółdzielnia w odnośnym rodzaju hodowli wykonała dostawy i osiągnęła planowany stan pogłowia. Jeżeli premia nie może być wydana w naturaliach, zostanie wypłacona w gotówce,

Zebranie Członkowskie ustali również w jakiej wysokości zostanie przyznana i wypłacona premia (wynagrodzenie dodatkowe) przewodniczącemu Spółdzielni, brygadzystom oraz innym pracownikom Spółdzielni, którzy przyczynili się do przekroczenia planowanych zadań produkcyjnych.

Art. 20.

Każdy członek Spółdzielni jest obowiązany osobiście w Spółdzielni pracować i wykonywać swą pracę dokładnie i sumiennie, kierować się w pracy poleceniami przewodniczącego Spółdzielni, brygadzystów i kierowników grup, przestrzegać dyscypliny pracy i wypełniać zlecone mu zadania tak, ażeby osiągnąć wysokie zbiory, wysoką użytkowość zwierząt gospodarskich oraz wykorzystać w zupełności maszyny i sprzężaj.

Jeżeli członek Spółdzielni zaniedbuje pracę w Spółdzielni, powierzoną mu pracę wykonuje niedbale lub jeśli narusza dyscyplinę pracy, może mu Zarząd polecić ponowne wykonanie źle wykonanej pracy — bez zaliczenia dniówek obrachunkowych, udzielić zgodnie z wewnętrznym regulaminem pracy ostrzeżenia, nagany, nagany na Zebraniu Członkowskim, ukarać potrąceniem z dochodów członka 1 do 5 dniówek obrachunkowych itp.

Jeżeli tego rodzaju zarządzenia, zmierzające do naprawy członka, nie odnoszą skutku, może Zarząd wystąpić na Zebraniu Członkowskim z wnioskiem o wykluczenie takiego członka.

Art. 21.

Każdy członek obowiązany jest ochraniać majątek spółdzielczy i oszczędnie z nim gospodarować. Członkowi Spółdzielni, który umyślnie lub przez niedbałość

wyrządzi szkodę na majątku Spółdzielni, poleci Zarząd wyrządzoną szkodę zapłacić, lub zabezpieczy straty na majątku winnego.

Jakiegokolwiek rozkradanie społecznego majątku spółdzielczego, umyślne uszkodzanie bydła i innego majątku Spółdzielni oraz maszyn POM uważa się za zdradę wspólnych interesów Spółdzielni i za pomoc wrogom ludu. Osoby, które dopuściły się tego rodzaju zbrodniczych czynów, zostaną pociągnięte do odpowiedzialności sądowej.

VIII. Władze Spółdzielni.

Art. 22.

O Wszystkich sprawach Spółdzielni decyduje *Zebranie Członkowskie*. W okresie pomiędzy zebraniem członkowskimi kieruje sprawami Spółdzielni Zarząd, wybierany na Zebraniu Członkowskim. Zebranie Członkowskie jest najwyższym organem Spółdzielni.

Zebranie członkowskie:

- a) uchwała statut Spółdzielni;
- b) wybiera spośród członków Spółdzielni przewodniczącego, jego zastępcę i resztę członków Zarządu oraz Komisję Rewizyjną;
- c) przyjmuje i wyklucza członków;
- d) zatwierdza roczny plan produkcji, plan przewidywanych dochodów i wydatków i roczną umowę ze stacją maszynową i traktorową;
- e) zatwierdza podział dochodów pieniężnych i w produktach, przydziały do funduszy społecznych, sprawozdanie roczne i zamknięcie rachunkowe (bilans);
- f) zatwierdza sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- g) zatwierdza normy pracy, wycenę pracy w dniów-

kach obrachunkowych oraz uchwała wysokość wynagrodzenia dodatkowego (premie);

h) zatwierdza wewnętrzny regulamin pracy;

ch) uchwała zaciąganie pożyczek w instytucjach pieniężnych oraz wypłaty z funduszu socjalnego i kulturalnego;

i) decyduje we wszystkich innych sprawach, w których, zgodnie ze statutem, potrzebna jest zatwierdzająca uchwała.

Decyzje Zarządu o wszystkich sprawach, o których ma prawo decydować wyłącznie Zebranie Członkowskie, są bez zatwierdzenia Zebrania Członkowskiego nieważne. Zebranie Członkowskie może podejmować obowiązujące uchwały przy obecności co najmniej połowy członków. Uchwała o wyborze i odwołaniu przewodniczącego Spółdzielni, członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej, o wykluczeniu członka z Spółdzielni, o podziale dochodów zarówno pieniężnych jak i w produktach oraz o zatwierdzeniu zamknięcia rachunkowego, wymaga obecności na Zebraniu Członkowskim przynajmniej dwu trzecich wszystkich członków.

Uchwały Zebrania Członkowskiego są ważne, jeśli zostały podjęte zwykłą większością obecnych na zebraniu członków w głosowaniu jawnym. Zebranie Członkowskie zwołuje przewodniczący, przynajmniej na 2 dni przed terminem, w sposób ogólnie w gminie przyjęty, z podaniem miejsca, czasu i programu zebrania.

Art. 23.

Zebranie Członkowskie wybiera na okres 2 lat Zarząd w składzie od 5 do 9 osób, w zależności od wielkości Spółdzielni. Zarząd jako organ wykonawczy Spółdzielni jest w pełni odpowiedzialny przed Zebraniem Członkow-

skim za ogólne kierownictwo i czynność Spółdzielni oraz za wykonywanie jej zobowiązań wobec państwa.

Zarząd decyduje we wszystkich sprawach, które nie są wyraźnie zastrzeżone do wyłącznej decyzji innych organów. Zarząd jest zdolny do podjęcia uchwał przy obecności co najmniej połowy członków Zarządu oraz przewodniczącego lub jego zastępcy. Zarząd zbiera się w razie potrzeby, jednak nie rzadziej niż raz na 2 tygodnie.

Art. 24.

Zebranie Członkowskie wybiera *przewodniczącego* Spółdzielni, który jest zarazem przewodniczącym Zarządu. Przewodniczący kieruje codzienną pracą Spółdzielni i dogląda, aby brygadziści oraz czołowi pracownicy Spółdzielni wykonywali należycie swe obowiązki. Zastępuje Spółdzielnię na zewnątrz, przed urzędami i sądami; korespondencję o charakterze finansowym podpisuje przewodniczący wraz z księgowym, resztę zaś korespondencji przewodniczący wraz z jednym członkiem Zarządu.

Art. 25.

Księgowość (rachunkowość) Spółdzielni prowadzi *księgowy*, mianowany przez Zarząd za zgodą Zebrania Członkowskiego.

Księgowy obowiązany jest prowadzić rachunkowość Spółdzielni na bieżąco i w terminach według jednolitych wytycznych, obowiązujących Jednolite Spółdzielnie Rolnicze, oraz prowadzić wszystkie przepisowe księgi rachunkowe. Corocznie, najpóźniej do 31 stycznia, sporządzi zamknięcie rachunkowe, które Zarząd przedyskutuje i przedłoży Zebraniu Członkowskiemu do zatwierdzenia. Komisja Rewizyjna zbada zamknięcie rachunkowe i przedłoży Zebraniu Członkowskiemu swą opinię.

Księgowy podlega przewodniczącemu i Zarządowi Spółdzielni.

Księgowy nie ma prawa samodzielnie decydować o sposobie użycia środków finansowych Spółdzielni, o wypłacie zaliczek ani też o sposobie użycia funduszy.

Spółdzielnia posiada dalej *kasjera*, który troszczy się o gospodarowanie gotówką pieniężną i bieżąco zapisuje wpływy i wydatki gotówkowe w książce kasowej, na podstawie należytych dowodów.

Magazynier Spółdzielni ma w ewidencji i troszczy się o wszystkie zapasy, zmagazynowane w Spółdzielni, troszczy się o ich właściwe i bezpieczne umieszczenie i o gospodarowanie nimi.

Prawa i obowiązki kasjera, magazyniera i księgowego są określone w wewnętrznym regulaminie pracy.

Art. 26.

Zebranie Członkowskie wybiera *Komisję Rewizyjną* na okres 2 lat w składzie 3—5 członków. Wybór Komisji Rewizyjnej zatwierdza Powiatowa Rada Narodowa. Komisja Rewizyjna wybiera ze swego grona przewodniczącego. Członkowie Zarządu, księgowy, kasjer i magazynier nie mogą być członkami Komisji Rewizyjnej.

Komisja Rewizyjna, jako organ kontrolny Spółdzielni, kontroluje całą gospodarczą i finansową działalność Spółdzielni.

Raz na ćwierć roku przeprowadza:

- a) kontrolę wykonania obowiązkowych dostaw dla państwa i wywiązania się z zobowiązań Spółdzielni wobec państwa oraz wierzycieli sektora socjalistycznego;
- b) kontrolę realizacji planu przewidywanych dochodów i rozchodów oraz wykonania zadań wynikających z planu zapładniania bydła, zużycia pasz itp.;

c) kontrolę księgi ewidencyjnej dniówek obrachunkowych, list wypłat i planu zużycia dniówek obrachunkowych (planu wkładu pracy);

d) kontrolę pod względem rzeczowym dowodów i zapisów w odnośnych księgach (księga główna, dziennik, księga składowa, księga zwierząt);

e) kontrolę terminowego pokrycia zobowiązań Spółdzielni za członków i przez innych odbiorców;

f) kontrolę stanu majątku spółdzielczego (budynki, inwentarz, bydło, maszyny, zapasy itd.).

Co miesiąc przeprowadza kontrolę gotówki kasowej, wykazu i ewidencji dniówek obrachunkowych.

Komisja Rewizyjna bierze w pełnym składzie udział w inwenturze bilansowej i na końcu roku przeprowadzi kontrolę całej gospodarki Spółdzielni.

W czasie rewizji kontroluje Komisja Rewizyjna, czy funkcjonariusze dotrzymują przy kierowaniu sprawami Spółdzielni postanowień ustaw i rozporządzeń, postanowień statutu Spółdzielni oraz uchwał zebrań członkowskich. O każdej rewizji spisze Komisja Rewizyjna protokół, w którym wyszczególni wszystko to, co stwierdziła, kto jest odpowiedzialny za stwierdzone uchybienia i poda wnioski, w jaki sposób usunąć niedociągnięcia. Orzeczenie Komisji zostanie przedyskutowane na wspólnym posiedzeniu Zarządu i Komisji Rewizyjnej w celu zaradzenia złu, usunięcia niedostatków i nieporządków. O wynikach rewizji informuje Komisja Rewizyjna Zebranie Członkowskie. Komisja Rewizyjna może zażądać zwołania nadzwyczajnego Zebrania Członkowskiego, jeśli to jest wskazane dla dobra Spółdzielni.

Wszyscy funkcjonariusze i członkowie Spółdzielni są obowiązani udzielić Komisji Rewizyjnej żądanych wyjaśnień i informacji. Zebrania Komisji Rewizyjnej odbywają się według potrzeby, nie rzadziej jednak niż raz

w miesiącu, a zwołuje je przewodniczący. Komisja Rewizyjna podejmuje uchwały zwykłą większością głosów. Za swą działalność odpowiada przed Zebraniem Członkowskim.

Art. 27.

Niniejszy wzorcowy statut jest dla członków Spółdzielni podstawową ustawą ich zespołowej gospodarki. Jego dokładne przestrzeganie jest jednym z podstawowych warunków umocnienia i rozwoju Spółdzielni, ponieważ wskazuje spółdzielcom właściwą drogę, jak prowadzić i zarządzać społeczną spółdzielczą gospodarką, ażeby Spółdzielnia stała się socjalistyczną a jej członkowie zamożnymi.

SKOROWIDZ

Hasło

Artykuł Statutu

Bezrolni	3
Członkostwo	9, 10
Dniówka obrachunkowa	11, 12, 16, 17, 18, 20, 22, 26
Dochody	11, 12, 13, 14, 17, 22
Dostawy obowiązkowe dla państwa	11, 18, 19, 26
Dyscyplina pracy	10, 20, 21
Działalność Spółdzielni	8
Działka przyzagrodowa	3
Fundusz kulturalny	14, 22
Fundusz niepodzielny	6, 12, 13, 14
Fundusz rezerwowy	11, 14
Fundusz socjalny	11, 14, 22
Fundusz ziarna siewnego, sadzeniaków i paszy	7, 11, 14, 19
Fundusze Spółdzielni	11, 12, 13, 14, 22, 26
Gospodarstwo przyzagrodowe	3, 5
Grupy robocze	16, 19
Inwentarz żywy i martwy	3, 5, 6, 8, 16, 26
Inwestycje	14
Kary	20
Kasjer	25, 26
Kobiety	8, 9, 16
Komisja Rewizyjna	22, 25, 26
Księgowy	24, 25, 26
Kultura	8, 14
Kułacy	1, 9
Kursy	8, 16
Kwalifikacja	8, 15, 16, 17

Magazynier	25, 26
Matki z małymi dziećmi	16, 17
Młodzież	8
Narady produkcyjne	16
Norma pracy	17, 22
Obliczenie dochodów i wydatków	11, 12, 13, 14
Obliczenie pracy	17
Obowiązek pracy	17, 20
Oświata	8
Pasza	7, 8, 11, 26
Plan dochodów i wydatków	13, 22, 26
Plan produkcyjny	8, 13, 22
Podział dochodów	11, 12, 13, 14, 17, 22
Praca w Spółdzielni	8, 15, 16, 17, 20
Preliminarz	13, 22, 26
Premie	11, 19, 22
Produkty	11, 14, 18, 19
Przewodniczący Spółdzielni	24
Regulamin pracy	22, 25
Sadzeniaki	6, 8, 11
Sprzedaż na wolnym rynku	11
Środki produkcji	5, 6, 7
Szkodnictwo	21
Szkolenie	8, 16
Udział członkowski	6, 7
Udział gruntowy	2, 4, 12
Użytkowanie inwentarza	5, 6
Użytkowanie ziemi	2, 3, 4
Wkład członkowski	6, 7
Wkład gruntowy	2, 4, 12
Władze Spółdzielni	22, 26
Własność inwentarza	5, 6
Własność ziemi	2, 3, 4
Wydatki	12, 13

Wykluczenie z Spółdzielni	6, 7, 10, 20, 22
Wynagrodzenie za pracę	18, 19
Wystąpienie z Spółdzielni	2, 6, 7, 10
Zabudowania gospodarcze	5, 6, 8, 16
Zaliczki	18
Zarząd	23
Zebranie członkowskie	22
Ziarno siewne	7, 8, 11, 12
Ziemia	2, 3, 4, 12

ZBIORY S. ZAHRADNIKA

Z tekstu czeskiego tłumaczyli J. Adamus i W. Milerski.

Statut wzorcowy Jednolitej Spółdzielni Rolniczej.

Wydał ZG PZKO.

Cz. Cieszyn 1953.

OT 08 - 731 - 1953

Dec. '02

KN I 16820